

Specificul semantic și stilistic al verbelor argotice

by

IOAN MILICĂ

The study aims at describing the stylistic values of slang verbs frequently encountered in the exchange of electronic replies among Romanian internet users. The analysis, carried out within the framework of structuralism, reveals that the Romanian surfers are very creative when using slang to communicate across the internet. Many innovations become markers as they outline, from a stylistic perspective, the relation between the paradigmatic plane of language and syntagmatic plane of text.

În schimburile de replici între utilizatorii de internet, expresivitatea verbului poate fi analizată urmărindu-se transformările determinate de dinamica relațiilor dintre forme și sensuri, din perspectiva cărora relevanța stilistică a unor realizări din interiorul categoriilor gramaticale verbale poate fi ilustrată în complementaritate cu planul semantic. În consecință, descrierea valențelor expresive ale categoriilor gramaticale verbale va fi precedată de câteva considerații referitoare la formarea sensurilor verbale argotice.

Din punct de vedere semantic, identitatea multor verbe argotice se fundamentează pe opoziția denotativ – conotativ, caracterul figurat al semnificației fiind trăsătura stilistică dominantă a multor verbe argotice.

Cel mai frecvent procedeu de formare a sensurilor argotice este resemantizarea, fenomen al cărui randament funcțional contribuie la dezvoltarea polisemiei (vezi, de exemplu, sensurile lexicale și asocierile frazeologice ale unor verbe precum *a arde*, *a avea*, *a da*, *a face*, *a fi* etc., în Volceanov & Volceanov, 1998). O modalitate particulară de resemantizare este dezvoltarea de sensuri conotative, prin raportare la alte sensuri conotative ale aceluiași verb argotic: *a aburi* ('a duce cu vorba') > ('a impresiona') > ('a convinge') > ('a minți'); *a cardi* ('a fura') > ('a vorbi') > ('a bate'); *a decarta* ('a voma') > ('a plăti') etc.

Caracterul dinamic al argoului tinerilor poate fi evidențiat prin utilizarea unor neologisme verbale, ale căror valori semantice de tip argotic sînt dezvoltate prin ironie sau umor: *a bruia* ('a întrerupe'), *a se combina* (1. 'a se împrieteni', 2. 'a realiza'), *a o comite* ('a greși'), *a composta* ('a întreține relații sexuale'), *a corupe* ('a coopta'), *a cotiza* ('a da'), *a curenta* ('a bate'), *a scana* ('a cerceta') etc. Acest fenomen poate fi explicat prin argumente de tip lingvistic (învățarea limbii și dezvoltarea competenței comunicative), psihosocial (creativitatea, receptivitatea specifică vârstei, influența anturajului, tendința spre adoptarea unui mod de exprimare nonconformist) și cultural (nivelul mediu sau ridicat de educație școlară, accesul la informație etc.).

O altă modalitate interesantă de formare a verbelor argotice este derivarea:

a) *substantive*: capac – *a căpăci* (1. 'a bate', 2. 'a acoperi'), carmol – *a se carmoli* ('a se îmbăta'), craniu – *a crania* ('a se gândi'), drojdie – *a drojdi* ('a consuma băuturi alcoolice'), mînă – *a mînări* ('a înșela'), palmă – *a palma* ('a ascunde'), șmen – *a șmenui* ('a măslui'), trotil – *a se trotila* ('a se îmbăta');

b) *adjective*: ciumeg – *a se ciumegări* ('a se șmecheri'), matol – *a se matoli* ('a se îmbăta') etc.

c) *interjecții*: bip – *bipăi* ('a da un bip'), tira – *a se tira* ('a pleca') etc.

Valorile expresive ale *categoriilor gramaticale verbale* se evidențiază prin caracteristicile atipice ale unor paradigme flexionare. Opțiunile asumate de protagoniști și devierile pe care aceștia le realizează, în raport cu normele limbii literare actuale demonstrează că identitatea stilistică a normei argotice se întemeiază pe substituirea unor opoziții lingvistice cu opoziții de tip expresiv. Relevanța acestor schimbări (spontane sau intenționate) se sprijină pe interdependența dintre forme și sensuri și pune în lumină specializarea stilistică sau uzul unor realizări morfologice de tip verbal, așa cum sînt ele folosite de utilizatorii de internet.

1. *Diateză – număr – persoană*. În orice act de comunicare, viziunea protagoniștilor asupra evenimentelor sau stărilor despre care aceștia discută este transpusă în enunțuri prin filtrul categoriilor verbale. În anumite contexte de comunicare, desfășurarea categoriilor de diateză, număr și persoană poate ilustra importanța stilistică a unor mecanisme și mijloace de semnificare pe care și le utilizează vorbitorii în procesul de constituire a enunțurilor pe care le schimbă între ei, prin intermediul canalului de comunicare numit internet. În ansamblu, schimbările cu rol expresiv, realizate în interiorul categoriilor gramaticale ale diatezei, numărului și persoanei, pot fi grupate în două tipuri mari de fenomene lingvistice cu valoare stilistică: transformări care își au originea în planul sensului și transformări care își au originea în planul formei.

1.1. *Transformări care își au originea în plan semantic*. Cel mai frecvent procedeu de marcare a schimbărilor de sens este transformarea unor verbe simple în verbe pronominale (cu pronume reflexiv, în acuzativ sau în dativ). Randamentul funcțional și expresiv al acestei modalități de semnalare a mutațiilor semantice poate fi evidențiat dacă se compară verbe cu rădăcină comună, dar care fac parte din clase lexicale diferite (cf. Irimia, 1997: 11-21): *a ataca* – *a se ataca* ('a se enerva'), *a bunghi* ('a observa') – *a se bunghi* ('a-și da seama'), *a combina* – *a se combina* (1. 'a se împrieteni', 2. 'a realiza'), *a drojdi* (a bea) – *a se drojdi* ('a se îmbăta'), *a face* – *a se face* ('a se îmbăta'), *a gini* ('a observa') – *a se gini* ('a-și da seama'), *a îmbîrliga* ('a convinge') – *a se îmbîrliga* ('a se încurca'), *a înțepa* ('a ironiza') – *a se înțepa* ('a-și da seama'), *a rupe* – *a i se rupe* ('a nu-i păsa'), *a scoate* – *a se scoate* ('a ieși basma curată') etc.

În exemplele amintite, pronumele reflexiv funcționează atât ca marcă lingvistică (prin dezvoltarea opozițiilor de clasă, verb simplu – verb pronominal, și de diateză), cât și ca marcă stilistică (ilustrează acțiunea funcției expresive ce guvernează enunțurile prin care subiectul vorbitor exprimă implicarea sa în evenimentele prezentate). Spre deosebire de marcarea lingvistică, care își dovedește relevanța prin opozițiile categoriale, de tip paradigmatic, ale verbelor cu rădăcină lexicală comună, dar incluse în clase lexicale diferite, marcarea stilistică se realizează mai ales în plan sintagmatic, prin actualizarea de sensuri contextuale. De exemplu, opoziția lexico-gramaticală dintre verbele *a trage* – *a-și trage* – *a și-o trage* este dublată, în planul enunțului, de raporturile expresive între sensurile neutre, populare, familiare și argotice:

– *a trage*: 1. ('a pătimi'): „Problema e că eu *am tras* mult cu acest furuncul”¹; 2. ('a insista'): „*am tras* mult până am reușit să mă combin cu ea și *am tras* mult și până am reușit să o fac să se atașeze de mine și să se implice cât de cât...”²; 3. ('a face'): „*Am tras* mult mai multe cadre dar nu își aveau rostul aici ci la redacție”³; ('a inscripționa'): „eu *am writer* din toamnă și până acum cred că *am tras* mai mult de 500 de cd-uri și *am încercat* o groază de firme”⁴.

– *a-și trage*: 1. ('a-și face'): „Tocmai *mi-am tras* gmail (cont de e-mail – n.a.) și sînt fffff mulțumit.”⁵; 2. ('a-și lua'): „Cînd unu cu merțan se sparge în figuri că uite ce mașină *mi-am tras*, vine ăla cu dacia și zice „ce să faci? la tătăi ni greu””⁶; 3. ('a-și procura'): „*Mi-am tras* niște cd-uri adevărate și *am vrut* să copii niște melodii”⁷; 4. ('a-și cumpăra'): „faină motocicletă *ți-ai tras* !!! felicitări, arată super fain !!”⁸.

– *a și-o trage*: ('a întreține relații sexuale'): „Cum a fost? *V-ați tras-o* de cînd sînteți împreună ??”, era curioasă alta.”⁹.

Un alt mijloc expresiv utilizat în schimburile de replici între utilizatorii de internet constă în generarea de sensuri figurate prin schimbarea unor seme din planul semantic al unor verbe, fenomen care conduce la schimbarea clasei din care fac parte verbele respective. În planul paradigmatic al limbii, sensurile denotative ale unor verbe precum *a se defecta*, *a se paradi*, *a se strica*, *a se sparge* se fundamentează pe trăsătura semică [-uman], iar această particularitate determină, la nivel sintactic, realizarea defectivă a categoriilor de număr și

¹ **amo**, 16 mai 2005, 22:25, forum eva.ro

² **kylo**, 19 august 2005, 12:12, forum seductie.com

³ **Ganea Octav** (fotograf), 2 decembrie 2005, forum badorgood.com

⁴ **IQz3r0**, 12 iunie 2001, 12:15, forum computergames.ro

⁵ **catalin**, 9 iulie 2004, 07:14, forum roportal.ro

⁶ **jailor**, 3 iunie 2006, 17:44, http://www.220.ro/stuff/Stiker_dacia.htm

⁷ **justin**, 15 ianuarie 2000, 22:05, forum computergames.ro

⁸ **Vince Black**, 29 mai 2006, 19:48, forum motociclism.ro

⁹ Cf. articolul *Liceenii descind din mașini luxoase*, publicat în cotidianul „Adevărul”, nr. 3817, marți, 1 octombrie 2002, ediția electronică www.adevarulonline.ro

persoană. Prin urmare, aceste verbe unipersonale nu pot fi conjugate decât la persoana a III-a, singular și plural. În planul de adîncime al unor enunțuri cum ar fi *Televizorul s-a stricat.*, *Calculatoarele s-au defectat.* etc. se remarcă dezvoltarea semnificației de pasiv, prin postularea existenței și acțiunii unui agent sau a unui factor care a provocat defecțiunea [sensurile acestor propoziții fiind, de fapt, ‘*Televizorul a fost stricat* (de cineva sau de ceva anume)’, ‘*Calculatoarele au fost defectate* (de cineva sau de ceva anume)’].

În interacțiunile verbale de tip familiar sau argotic, substituirea semului [-uman] cu trăsătura semică [+uman] generează apariția sensurilor metaforice și impunerea unui tip particular de imagine, a ființei umane văzută ca un mecanism. Substituția semică impune schimbări ale categoriilor de număr și persoană, deoarece reflexivele unipersonale *a se defecta*, *a se paradi*, *a se strica*, *a se sparge* devin verbe reflexive personale, după cum se observă din următoarele exemple: „cred că *ne-am defectat* de tot. pupici la toată lumea !”¹⁰, „*te-ai spart* singur... complexe tale te domină...”¹¹, „să știi că *te-ai stricat* rău de tot la fazele alea”¹², „mă dor toate oasele și mi-e frică (...) că *m-am paradi* de tot. Vîrsta, asta e !”¹³ etc. Guvernaute de opoziția semantică, opozițiile de persoană capătă relevanță stilistică (*m-am paradi*, *te-ai spart*, *ne-am defectat*).

Mai rar, dinamica opoziției semice [+uman] – [-uman] impune transformarea unor verbe personale în verbe impersonale. În conținutul lexical al unor verbe active sau reflexive, cum ar fi *a fuma*, *a se pupa*, substituția trăsăturii semice [+uman] cu semul opus, [-uman], dă naștere unor sensuri noi, de tip impersonal, care, fără a fi propriu-zis argotice, ilustrează existența unei continuități stilistice între limbajul popular, cel familiar și cel argotic:

– *a se fuma* (‘a se demoda’): „*S-a fumat* deja subiectu’ vezi pe la subiectele mai vechi”¹⁴.

– *a se pupa* (‘a se potrivi’): „La un moment dat, situația din teren *nu se pupă* cu cea de pe hartă”¹⁵.

Apariția acestor noi sensuri este însoțită și de schimbări în interiorul categoriilor gramaticale de diateză și persoană. În plan sintactic, opoziția dintre diateza activă (*Eu fumez*) și diateza reflexiv-impersonală (*Se fumează mult*) a verbului *a fuma* este suspendată prin forma de verb pronominal (*S-a fumat subiectu*). Același fenomen se remarcă și atunci cînd opoziția de sens dintre reflexivul reciproc *a se pupa* (‘a se săruta’) și forma pronominală *a se pupa* (‘a se

¹⁰ roxanaz, 15 ianuarie 2005, 13:11, forum desprecopii.com

¹¹ coxanelu, 26 mai 2006, 12: 15, forum sbz.ro

¹² TuningBoy, 6 februarie 2006, 17:18, forum 4tuning.ro

¹³ Big Sexy, 16 noiembrie 2004, 09:45, forum onlinesport.ro

¹⁴ Baracuda, 4 februarie 2000, 23:20, forum computergames.ro

¹⁵ Gabriela Antoniu, autoarea articolului *Jurnal de caravană – Drumul spre Insulă*, publicat în cotidianul „Jurnalul Național”, joi, 4 august 2005, ediția electronică www. jurnalul.ro

potrivi’) determină suspendarea opoziției dintre diateza activă (*El o pupă pe Maria*) și diateza reciprocă (*Ion și Maria se pupă*) a verbului *a pupa*.

1.2. *Transformări care își au originea în planul expresiei.* Interdependența dintre planul expresiei și planul conținutului poate favoriza apariția și acțiunea unor mecanisme de semnificare a căror funcționare se întemeiază pe opoziții formale care guvernează condiționarea sau modificarea planului conținutului. În anumite contexte de comunicare, particularizarea lumii de sensuri a verbului și, implicit, anularea potențialelor ambiguități ale polisemiei lexicale, se realizează printr-un pronume cu valoare neutră. Fenomenul se manifestă atât în limbajul popular cât și în vorbirea familiară de tip citadin. În raport cu verbele nepronominale din care provin, verbele însoțite de un pronume cu valoare neutră își evidențiază individualitatea lexico-gramaticală prin anularea opozițiilor de diateză, nemaifiind posibile realizările de tip reflexiv sau pasiv ale diatezei. De exemplu, dacă verbul *a întinde* admite realizări ale *diatezei active* (Mihai *întinde* o sfoară), *pasive* (Sfoara *a fost întinsă* ieri de copiii vecinului) sau reflexive (Mihai *își întinde* brațele), verbul *a o întinde* (‘a pleca’, ‘a se duce’) nu mai admite decât realizarea diatezei active (*Mircea a întins-o la joacă*).

În schimburile de replici între utilizatorii de internet, unele verbe însoțite de pronume cu valoare neutră, precum *a le avea* (cu ceva), *a o arde*, *a o comite*, *a o da* (pe ceva), *a o freca*, *a o pune*, *a o îmbulina* etc., își dovedesc randamentul funcțional și potențialul expresiv prin dezvoltarea de sensuri contextuale care se încadrează în clase semantice¹⁶ diferite:

– *a o arde*: (verb factitiv): „Cum *o* mai *arzi* ? Vezi că s-a deschis terasa ! Te pup pe botic”¹⁷; (verb aspectual): „Frate cred că fac infarct dacă *o* mai *arzi* mult cu heavy metalul tău”¹⁸; (verb al comunicării): „păi dacă e *să o „ardem”* pe englezisme normal se scrie hair stylist și nicidecum stilist”¹⁹;

– *a o freca*: (verb aspectual): „acum pe bune ce *să o frecăm* afița cu proteste, cu batai cu lanțuri și topoare”²⁰; (verb comportamental): „da’ noi de ce *să intrăm în ue*, când putem *să o frecăm* în românia ?”²¹;

– *a o pune*: (verb factitiv): „O dată ne-am strâns vreo 4 la un tovarăș de tîmpenii și *am pus-o* de un fotbal la el în casă”²²; (verb aspectual): „Aveți grijă la loviturile de pumn. De regulă atunci când nimerești în dinți *ați pus-o* fraților”²³.

¹⁶ Cf. Irimia 1997: 18.

¹⁷ **Lata**, 8 iulie 2003, 23:41, mesaj în cartea de oaspeți (guestbook) a site-ului www.chilloutsibiu.ro

¹⁸ **kill them all1000**, 27 septembrie 2005, 19:59, forum Softpedia.com

¹⁹ **Vlad**, 28 mai 2006, 02:40, comentariu la articolul *Foarte tare tipa!*, autoare, **Dana Popa**, publicat în cotidianul „Libertatea”, nr. 5046, duminică, 28 mai 2006, ediția electronică www.libertatea.ro

²⁰ **faragos**, 11 septembrie 2003, 21:52, forum computergames.ro

²¹ **dacuburebista**, 14 octombrie 2004, 15:12, forum Softpedia.com

²² **misu183**, 4 decembrie 2005, 18:50, forum roportal.ro

²³ **radocrieg**, 15 mai 2006, 20:00, forum de arte marțiale martialartlinks.com

Un alt tip de transformare cu originea în planul formei constă în condiționarea mutației semantice prin asocierea unui verb cu un pronume avînd formă neaccentuată de acuzativ, procedeu prin care unele verbe de acțiune sau de stare sînt transferate în clasa verbelor devenirii. Luînd ca exemple dublete verbale, cum ar fi *a aburi – a se aburi*, *a dispera – a se dispera* etc., se observă că pronumele reflexiv are rolul stilistic de marcă emfatică a subiectivării enunțului. Condiționarea impusă prin pronume modifică natura relației de interdependență dintre subiect și predicat, dinspre evidențierea complinirilor obiective („normal, trebuie și să-i aburești pe profesorii ăia”²⁴) spre o puternică individualizare a raportului subiect – acțiune („hai că v-am aburit și *m-am aburit* și pe mine”²⁵).

Opoziția dintre singular și plural contribuie, în anumite contexte de comunicare, la anularea unor ambiguități semantice generate de polisemie. Acest fenomen se observă în cazul unor verbe cum ar fi *a se combina* (1. ‘a obține’, 2. ‘a deveni iubiți’), *a se țepui* (1. ‘a se înșela’, 2. ‘a înșela’) etc., ale căror paradigme flexionare permit marcarea schimbării de sens, prin număr și persoană. Formele verbale de singular corespund, adesea, unui anumit sens, iar cele de plural, altui sens, așa cum se observă din compararea unor enunțuri precum „De mic copil m-am simțit atras de Golfuri dar pînă acu *nu m-am combinat* de nici unul (dar dau yo de permis și fac rost de \$...)”²⁶, „Eu, de exemplu, nu mai iau carne „proaspătă” din Pic (piteștenii știu) deoarece *m-am țepuit* cu niște pulpe!”²⁷, cu enunțuri de tipul „am rămas prieteni doi ani și ceva (eram colegi de clasă, nu prea puteam să fim împreună) apoi *ne-am combinat* de atunci am trecut printr-o grămadă de lucruri împreună”²⁸, „Uite că nu sînt metodele alea de negociere și de aceea *se țepuiesc* unul pe altul”²⁹. Formele de singular *m-am combinat*, *m-am țepuit*, poartă indicii formali ai diatezei dinamice, în timp ce formele de plural *ne-am combinat*, *se țepuiesc* ilustrează diateza reciprocă.

2. *Timp – mod*. Categorie verbală centrală, *timpul* exprimă poziția pe care și-o asumă vorbitorul, în raport cu relația dintre momentul desfășurării acțiunii și momentul enunțării, fiind, astfel, marcată, din perspectivă retrospectivă, simultană sau prospectivă, transformarea timpului fenomenal în realizări lingvistice ale categoriei gramaticale a timpului. Fără a se confunda cu ireversibilitatea timpului ontologic, actualizarea, în enunț, a timpului gramatical devine expresia suprapunerilor, diferențelor și corespondențelor realizate, prin consubstanțialitatea dintre limbă și gândire, în procesul de reflectare lingvistică a evenimentialului. În limbile naturale, timpul gramatical are ca trăsătură fundamentală caracterul structural (evident în orice paradigmă flexionară verbală, dezvoltată prin realizări

²⁴ **zuppy**, 25 septembrie 2005, 01:01, forum Softpedia.com

²⁵ **RaDuke**, 23 ianuarie 2002, 20:30, forum computergames.ro

²⁶ **tng**, 22 ianuarie 2005, 13:26, forum 4tuning.ro

²⁷ **Lucian BLK**, 9 iunie 2005, 14:15, forum daciaclub.ro

²⁸ **rashid**, 8 noiembrie 2005, 01:24, forum softpedia.com

²⁹ **mos ene**, 22 septembrie 2005, 12:23, forum animalutze.com

de tip sintetic sau analitic). Categoria gramaticală a timpului este strâns legată de categoria gramaticală a *modului*, adică a manierei în care vorbitorul înțelege și exprimă relația dintre desfășurarea unei acțiuni din lumea fenomenală și marcările prin care se face referire la potențialitatea desfășurării acțiunii: sigură, condiționată, presupusă, plauzibilă, necesară etc.

În schimburile de replici între utilizatorii de internet, realizările categoriilor gramaticale ale timpului și modului reflectă nu numai diferențele inerente dintre limba scrisă și cea vorbită, ci și tendințele protagoniștilor de a transpune în limba scrisă valori stilistice specifice folosirii timpurilor și modurilor verbale în conversație. În general, discontinuitatea și caracterul polifonic al conversației dintre două sau mai multe persoane (care schimbă aproape simultan statutul de emițător cu cel de receptor) contrastează cu unitatea și continuitatea limbii scrise, a cărei individualitate comunicativă se fundamentează pe caracterul unidirecțional al interacțiunilor lingvistice, de la emițător la receptor. Cu toate acestea, transpunerea în scris a limbii vorbite – mai ales în contexte de comunicare de tip informal cum ar fi forumurile de pe internet sau programele tip „messenger” – determină apariția, în limba scrisă, a unor procedee și mijloace stilistice ale oralității: folosirea unor forme verbale cu alte valori temporale decât cele proprii, frecvența mai ridicată a verbelor la imperativ sau a unor timpuri ale indicativului (prezentul și perfectul compus), marcarea expresivității de tip afectiv prin verbe la conjunctiv sau optativ etc. Toate aceste elemente de oralitate își au originea în limbajul popular, dar unele dintre ele capătă coloratură argotică prin particularitățile semantice ale unor structuri sintactice folosite adesea de utilizatorii de internet.

O prezentare sistematică a relevanței expresive generate de categoria *timpului* este foarte greu de realizat, dacă se au în vedere trăsăturile definiției ale schimburilor de replici între *internauți*. Variabilitatea și individualitatea replicilor, determinată, în primul rând, de competențele și performanțele comunicative diferite ale vorbitorilor fac aproape imposibilă descrierea exhaustivă a valorilor stilistice ale timpurilor verbale. Cu toate acestea, descrierea unor recurențe ar contribui la sublinierea elementelor de continuitate pe care protagoniștii actului de comunicare le stabilesc între limba vorbită și cea scrisă. Deși nu s-au realizat cercetări monografice asupra valențelor expresive ale diferitelor forme temporale gramaticale în comunicarea verbală dintre utilizatorii de internet, în lingvistica anglo-americană contemporană există lucrări³⁰ în care se discută problema temporalității în narațiunile spontane din actul conversațional, pornindu-se de la o diferență esențială: iterativitatea timpului gramatical (orice timp gramatical poate fi folosit ori de câte ori e nevoie), în raport cu ireversibilitatea timpului cronologic.

Comentînd asupra relevanței narative a categoriei timpului, Norrick (2000: 80) observă că, în limba engleză, prezentarea conversațională a unor evenimente

³⁰ Norrick (2000), Toolan (2001), Carter (2004).

sau întâmplări (denumite generic *narratives*) este dominată de două temporalități, prezentul și trecutul: „schimbarea timpului, de la trecutul propriu-zis la prezent pare să marcheze fie evenimente reprezentative, fie schimbarea de locutori sau de perspective”. În lingvistica românească, lucrarea lui Iorgu Iordan, *Stilistica limbii române*, rămâne un reper important pentru studierea valorilor stilistice ale formelor verbale folosite în conversație. O cercetare sistematică a particularităților stilistice ale timpurilor verbale este realizată de Dumitru Irimia (1997, 1999).

Întrucât identificarea valorilor stilistice ale timpurilor verbale din comunicarea orală s-a realizat deja, o metodă adecvată de descriere a relevanței stilistice din cadrul unor paradigme formale ale verbelor argotice este analiza contextuală.

În conversațiile dintre utilizatorii de internet, opozițiile de timp gramatical se înscriu într-o continuitate stilistică cu pertinență contextuală, generată, cel mai frecvent, prin citarea spuselor unui alt protagonist:

„hot_girl: Discuția asta a ajuns prea departe, încetează Andreea că și așa se vede că-ți lipsesc neuronii.

Andreea Grazzia: first look in the mirror and after that comment about the others!

hot_girl: Vai tu, știi engleză. *M-ai spart la faza asta*. Sau ce, te crezi mai deșteaptă? Fii liniștită că știu eu mai multă engleză decât tine, te asigur.

Andreea Grazzia: if you say so...³¹

Așa cum se observă din exemplul dat, opoziția gramaticală dintre prezent și trecut (prima replică) este transformată în opoziție stilistică (replica a treia). În acest fragment de interacțiune verbală, dominat de verbe la timpul prezent, trecutul este folosit pentru a marca evenimentele petrecute anterior („discuția a ajuns prea departe”). În ansamblu, prezentul este întrebuințat pentru a insera comentarii calificative strâns legate – din perspectiva emițătorului – de perceperea momentului „vorbirii” („*încetează* Andreea că și așa se vede că-ți lipsesc neuronii”). Acestui timp cu identitate deictică, prezentul rostirii, prezentul lui «acum», i se opune un timp cu identitate afectiv-stilistică, trecutul cu valoare de prezent, inserat, ca marcă distinctivă, într-un enunț a cărui continuitate temporală este situată în prezent (replica a treia): „*M-ai spart* la faza asta”. Verbul argotic *a sparge*, cu sensul (‘a da gata’), amplifică potențialul expresiv al ironiei generate, de altfel, prin interjecție: „*Vai* tu, știi engleză”. Exprimată în simultaneitate cu timpul enunțării, forma de trecut „m-ai spart” este, în esență, una de prezent, deoarece mărcile gramaticale ale perfectului compus au rolul de a marca distanțarea afectivă, ironică, a locutorului față de afirmațiile interlocutorului.

Forma de perfect compus a verbului *a sparge*, conjugat la persoana a doua singular, este cel mai frecvent folosită de utilizatorii de internet. Față de alte

³¹ **Andreea Grazzia**, 8 februarie 2005, 15: 18 forum popcorn.ro

forme temporale, ea are cel mai ridicat randament funcțional, fiind înregistrate peste 650 de ocurențe contextuale pe motorul de căutare *Google*. În raport cu perfectul compus, forma de imperfect *mă spârgeai* este aproape inexistentă, înregistrându-se doar două ocurențe. Preferința utilizatorilor de internet pentru forma de perfect compus, cu scopul de a marca ironia poate fi considerată o manifestare a specializării stilistice. În raport cu forma de perfect compus, forma de indicativ prezent a aceluiași verb înregistrează, pe motorul de căutare *google*, peste 200 de ocurențe, adică numai o treime din numărul aparițiilor contextuale ale formei de trecut, valențele ei expresive fiind, parcă, mai atenuate, întrucât în enunț nu se mai manifestă opoziția formală dintre trecut și prezent: „ce concluzii tragi și tu... *mă spargi*... văd că nu știi altceva pe forumu' ăsta decât să critici la maxim pe oricine de parcă tu ai fi tata designer-ilor...”³².

Există și alte structuri verbale argotice, conjugate la perfect compus (cu dezvoltare temporală foarte apropiată de prezent) și folosite de utilizatorii de internet pentru a-și exprima neîncrederea sau ironia față de spusele interlocutorilor: *m-ai băgat în ceață*, *m-ai dat pe spate*, *m-ai omorât*, *m-ai rupt*, *m-ai ucis* etc. Valoarea stilistică de trecut foarte apropiat de prezent este accentuată prin determinanți de natură deictică, precum adjectivul pronominal sau pronumele demonstrativ (*la faza asta*, *cu asta*), prin determinanți de tip nominal, cum ar fi substantivele în vocativ (*băi tată*, *frate*, *moșule*, *bătrîne* etc.), prin determinanți verbali incluși în enunțuri exclamative (*să moară mama!*) sau prin determinanți frazeologici („*m-ai rupt în fericire*” „*m-ai spart la nas*”).

Deși folosirea formelor verbale de trecut cu valoare de prezent nu este specific argotică, deoarece se manifestă atât în vorbirea populară cât și în cea urbană, trebuie precizat că, în cele mai multe situații de comunicare în mediul virtual, expresivitatea semantică a argoului accentuează potențialul stilistic al marcărilor gramaticale din planul formei.

Întrucât foarte multe elemente de expresivitate conversațională sînt transpuse în comunicarea scrisă dintre utilizatorii de internet, valorile stilistice ale *categoriei gramaticale a modului* țin de particularitățile stilistice ale limbii vorbite. La nivel sintactic, se remarcă gradul mare de expresivitate al unor enunțuri exclamative și interogative, în care verbele predicat sînt conjugate la modul imperativ, optativ sau conjunctiv. Aceste enunțuri au o importantă componentă afectivă pentru că, în cea mai mare parte a contextelor în care sînt întrebuite, ele exprimă stări și atitudini ale protagoniștilor actului de comunicare.

Spre deosebire de celelalte moduri verbale personale, ale căror forme paradigmatică includ (excluzînd excepțiile) toate cele trei persoane gramaticale, *imperativul* marchează foarte clar orientarea comunicării dinspre persoana I (cu realizare implicită, a cărei existență este subînțeleasă în planul de adîncime al enunțurilor) spre persoana a II-a (cu realizare gramaticală explicită, a cărei

³² *mindsoul*, 17 mai 2004, 03:25, forum softpedia.com

existență este exprimată în planul de suprafață al enunțului). Mod al adresării directe, imperativul ilustrează dimensiunea interactivă, de esență dialogică, a actelor de comunicare orală. În raport cu indicativul, cu care este înrudit din punct de vedere formal, dat fiind că, în ansamblu, realizările morfematice sînt aproape identice cu formele flexionare ale indicativului prezent, la persoana a II-a și a III-a, imperativul are ca trăsătură distinctivă apartenența la stilul direct, dezvoltările în stil indirect nefiind posibile. În aceste condiții, atît în conversație, cît și în schimburile de replici între utilizatorii de internet, formele de imperativ ale unor verbe și expresii verbale familiare și argotice capătă o mare frecvență de utilizare, mai ales în situațiile în care emițătorul își exprimă neîncrederea în afirmațiile receptorului (*fugi cu cercu(l)!*, *plimbă ursul!*, *cîntă la altă masă!*, *las-o (jos) că măcănă!* etc.), sau în situațiile de comunicare în care folosirea invectivelor eufemistice are rolul de a sublinia iritarea emițătorului față de considerațiile partenerului de discuție. Cele mai utilizate sînt enunțurile familiare și argotice constituite cu verbele *a da*, *a se duce* și un număr restrîns de determinanți nominali eufemistici: *dă-te-n/ du-te-n pana mea!*, *du-te-n pușca mea!*, *du-te-n în puii mei!*, *dă-te-n sînge (de figurist)!*, *dă-te-n spirt!*, *dă-te-n kilu' meu!*, *dă-te-n spanac!*, *dă-te-n spume!* etc. Aceștia li se adaugă alte enunțuri prin care se exprimă neîncrederea (mai scurtează, mai taie etc.) sau o stare de spirit negativă (*lasă-mă, scutește-mă, slăbește-mă, fă pași, caută-mă pe afară, ia viteză, marș că ești varză*). Ocazional, natura emfatică a imperativului face posibilă transformarea enunțurilor exclamative în enunțuri interogativ retorice, așa cum se întîmplă în cazul verbului *a lăsa* (*lasă-mă – mă leși?*). Cu originea în limbajul popular, schimbarea semnificantului, prin înlocuirea vocalei *a* cu *e* subliniază, în planul expresiei, atitudinea negativă sau ironică a locutorului.

Avîndu-și originea expresivă în conversație, aceste enunțuri sînt folosite foarte frecvent în mediul urban și au o funcționare stilistică relativ precisă, puțînd fi considerate, într-o anumită măsură, șabloane stilistice care ilustrează principiul economiei în limbă. Un argument în acest sens este largă răspîndire a unora dintre ele, care și-au depășit statutul de structuri lingvistice argotice devenind elemente sintactice de tip familiar.

Valorile stilistice ale *modului conjunctiv* sînt strîns legate de statutul gramatical al acestui mod. Dacă se are în vedere raportul formă – sens, conjunctivul trebuie considerat un mod de relație pentru că semnificația verbelor la conjunctiv se dezvoltă, de cele mai multe ori, printr-o relație de dependență sintactică față de regenți verbali conjugați la alte moduri predicative (indicativ, imperativ, optativ).

În limba populară, autonomia gramaticală a unui verb la conjunctiv față de un posibil regent și lipsa conjuncției morfem *să* determină absolutizarea planului semantic și transformarea enunțului într-o structură sintactică cu ajutorul căreia vorbitorul exprimă și marchează spontaneitatea trăirilor interioare în raport cu

evenimente neprevăzute din lumea fenomenală: *fie ce-o fi; d-apoi vină cine-o vrea, facă ce-o vrea* etc.

Situată în continuitatea modelelor expresive populare, autonomia sintactică a conjunctivului capătă, în vorbirea urbană, valori stilistice persuasive. Ocazional, tendința spre o exprimare insolită motivează apariția unor enunțuri argotice exclamative a căror expresivitate se dezvoltă pe baza interdependenței dintre subiect și predicat (*să-mi moară neuronu*!), a dependenței complementului direct față de verbul regent (*să-mi trag nervu*!) ori prin dezvoltări sintagmatice cu sens umoristic (*să-ți bați copiii cu basca!*), autoironic (*să moară mandea!*) sau eufemistic (*să-mi bag banii/ picioarele/ pixu*' etc.).

Modelul popular al imprecăziilor își dovedește relevanța expresivă și în vorbirea citadină prin folosirea, de către vorbitori, a unor enunțuri cu verbul la modul optativ și cu auxiliarul post-pus: *băga-mi-aș, băga-mi-ai, mânca-ți-aș, mânca-mi-ai* etc.

Bibliografie

- Carter, Ronald, *Language and Creativity*, Routledge, London, 2004.
Iordan, Iorgu, *Stilistica limbii române*, Editura Științifică, București, 1975.
Irimia, Dumitru, *Morfo-sintaxa verbului românesc*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 1997.
Irimia, Dumitru, *Introducere în stilistică*, Editura Polirom, Iași, 1999.
Norrick, Neal, *Conversational Narrative: Storytelling in Everyday Talk*, John Benjamins, Amsterdam, 2000.
Toolan, Michael, *Narrative. A Critical Linguistic Introduction*, Routledge, London and New York, 2001.
Volceanov, Anca/ Volceanov, George, *Dicționar de argou și expresii familiare ale limbii române*, Editura Livpress, București, 1998.